

کشاورزی و تجارت؛ دو فعالیت اقتصادی مورد علاقه امام صادق(ع)

حجت‌الاسلام عبدالکریم پاک‌نیا، از اساتید حوزه علمیه قم در مقاله‌ای علاوه بر تحلیل و بررسی اندیشه‌های اقتصادی امام صادق(ع) و تعالیم آن حضرت در این زمینه، به بررسی سیره عملی حضرت نیز پرداخته است.

حجت‌الاسلام عبدالکریم پاک‌نیا، از اساتید حوزه علمیه قم در مقاله‌ای علاوه بر تحلیل و بررسی اندیشه‌های اقتصادی امام صادق(ع) و تعالیم آن حضرت در این زمینه، به بررسی سیره عملی حضرت نیز پرداخته است.

به گزارش ایکن، یکی از جنبه‌های کمتر شناخته شده زندگی اهل بیت(ع) فعالیت اقتصادی و اشتغال آن بزرگواران است. همه ائمه(ع) در کنار پرداختن به امور علمی و عبادی، بخشی از زمان خود را به کسب درآمد حلال اختصاص می‌دادند.

حجت‌الاسلام عبدالکریم پاک‌نیا، از اساتید حوزه علمیه قم در مقاله‌ای با عنوان «گذری بر اندیشه‌های اقتصادی امام صادق(ع)» که در شماره ۵۲ نشریه مبلغان منتشر شده، علاوه بر تحلیل و بررسی اندیشه‌های اقتصادی امام صادق(ع) و تعالیم آن حضرت در این زمینه، به بررسی سیره عملی حضرت نیز پرداخته است.

به عنوان مثال در بخشی از این مقاله می‌خوانیم: «حضرت صادق(ع) پیروان خود را همواره به انتخاب کسب‌های حلال و مورد نیاز جامعه توصیه می‌نمود اما در میان آنها برخی از مشاغل را بیشتر می‌پسندید که به چند نمونه اشاره می‌کنیم؛ باغداری و کشاورزی

ششمین ستاره آسمان ولایت در تفسیر آیه «و علی الله فلیتوکل المتوکلون» فرمود: «بازترین مصداق انسان‌های متوکل دهقانان و کشاورزان هستند». ابن‌هارون واسطی می‌گوید: «روزی از امام صادق(ع) در مورد دهقانان و زارعین پرسیدم. امام فرمود: «بزرگران گنجینه الهی در روی زمین هستند». سپس اضافه کرد: «وما فی الاعمال شیء احب الی الله من الزراعة و ما بعث نبیا الا زراعا الا ادریس فانه کان خیاطا؛ از میان کارها چیزی در نزد خداوند محبوب‌تر از کشاورزی نیست و خداوند هیچ پیامبری را مبعوث نکرد، مگر اینکه کشاورز بود، به جز ادریس که خیاط بود».

امام صادق(ع) نه تنها مسلمانان را به کشاورزی و درختکاری ترغیب می‌کرد، بلکه خود نیز عملاً به این کار اقدام می‌نمود. ابو عمرو شیبانی می‌گوید: روزی امام صادق(ع) را مشاهده کردم که در یکی از باغ‌های خود لباس کار پوشیده و بیل به دست گرفته و مشغول فعالیت است. آن حضرت چنان با جان و دل کار می‌کرد که بدن مبارکش خیس عرق بود. پیش رفتم و عرضه داشتم: جانم به فدایت، اجازه بفرمایید من به جای شما بیل بزنم و این کار سخت را انجام دهم. امام از پذیرش پیشنهاد من امتناع کرده و فرمود: «انی احب ان یتاذی الرجل بحر الشمس فی طلب المعیشة؛ دوست دارم انسان برای به دست آوردن درآمد حلال در مقابل آفتاب آزرده شود».

آری، بهترین و پاکیزه‌ترین درآمدهای انسان، زمانی است که با عرق جبین و کدیمین به دست آمده باشد و رسول‌گرامی اسلام(ص) اولین شخص عالم امکان، دست چنین فردی را می‌بوسید و می‌فرمود: «هذه ید لا تمسها النار؛ این دستی است که آتش جهنم به آن نخواهد رسید». بازرگانی و تجارت

از دیگر مشاغلی که امام صادق(ع) به آن تاکید می‌کند، تجارت و معاملات حلال می‌باشد. آن جناب بر این باور بود که تجارت علاوه بر بهره‌های سرشار اقتصادی که دارد، موجب زیاده‌عقل و افزایش قدرت اندیشه و تفکر و تدبیر و تجربه نیز هست. بدین جهت می‌فرمود: «التجارة تزيد فی العقل؛ داد و ستد موجب افزایش نیروی عقلانی است».

اسباط بن سالم گفته است: روزی به حضور امام صادق(ع) شرفیاب شدم، آن حضرت پرسید: عمر بن مسلم چه می‌کند؟ گفتم: حالش خوب است، اما دیگر تجارت نمی‌کند. امام(ع) فرمود: ترک تجارت کار شیطانی است- این جمله را سه بار تکرار کرد- آنگاه حضرت ادامه داد: رسول خدا(ص) با کاروانی که از شام می‌آمد معامله می‌کرد و با بخشی از درآمد آن معامله قرض‌های خود را ادا می‌کرد و بخشی دیگر را در میان نیازمندان فامیل تقسیم می‌نمود. امام در ادامه فرمود: خداوند در مورد تاجران خداجو و با تقوا می‌فرماید: «رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله؛ مردانی که داد و ستد و معامله، آنان را از یاد خدا غافل نمی‌کند».

در بخش دیگری از مقاله به موضوع پس انداز از منظر امام صادق(ع) پرداخته شده است. در این بخش آمده است: «امام صادق(ع) همواره توصیه می کرد که هر شخصی باید برای آینده خود پس انداز داشته باشد تا اگر خدای ناکرده مشکلی برایش پیش آمد یا نیازی به پول پیدا کرد محتاج دیگران نباشد. یکی از یاران امام به نام «مسمع» می گوید: روزی با مولایم حضرت صادق(ع) مشورت کرده، عرض کردم: سرورم! من زمینی دارم که مشتری خوبی برایش آمده و به قیمت مناسب از من می خواهد. امام فرمود: ای ابا سیار! آیا می دانی که هر کس ملک خود را بفروشد مال او از بین خواهد رفت. عرض کردم: فدایت شوم، من آن را به قیمت خوبی می فروشم و زمین بزرگتری را می خرم امام(ع) فرمود: در این صورت اشکالی ندارد».